

Uusien tekstiilien hävittämiskielto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Marika Keskinen

Taustaa

- Tekstiilien (erityisesti vaatteiden) suuri tuotantomäärä ja lyhyt käyttöaika aiheuttaa merkittäviä ympäristövaikutuksia
 - Kuluttajien ostoskäyttäytyminen muuttunut
 - Verkkokauppa, hyvin edulliset hinnat
- Sen lisäksi, että tuotteita ostetaan paljon, niin selvisi että merkittävä määrä myymättä jääneitä tuotteita hävitetään ilman, että niitä koskaan käytetään siihen, mihin ne on tarkoitettu.
 - Se merkitsee arvokkaiden taloudellisten resurssien hukkaamista, kun tavaroita tuotetaan, kuljetetaan ja tuhoetaan
- Kansalaisten valistus: Vaatteiden arvostusta olisi lisättävä, ja niitä olisi käytettävä ja hoidettava pidempään kuin nykypäivän pikamuotikulttuurissa
- Lainsäädännöllinen paine:
 - Hävittämisen ehkäiseminen vähentää näiden tuotteiden ympäristövaikutuksia supistamalla jätteen syntymistä ja hillitsemällä ylituotantoa.
 - Osa jäsenmaista on jo antanut myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittämistä koskevaa kansallista lainsäädäntöä
 - Yhdenmukaistetut säännöt myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittämisestä ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että jakelijoihin, vähittäismyyjiin ja muihin talouden toimijoihin sovelletaan samoja sääntöjä ja kannustimia kaikissa jäsenvaltioissa.

Ekosuunnitteluasetus (EU) 2024/1781

- Uudistettu versio ekosuunnitteludirektiivistä
- Aiemmin direktiivi keskittyi energiaan liittyviin tuotteisiin (esim. sähkölaitteet ja rakennustuotteet)
- Soveltamisala laajeni koskemaan kaikkia tuotteita, joilla on ympäristövaikutuksia
- Varsinaiset vaatimukset tulevat tuotekohtaisissa asetuksissa
- PAITSI myymättömien tuotteiden hävittämistä koskevat säädökset olivat jo tässä pääasetuksessa
 - Luku VI: Myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittäminen
- Ensimmäisessä vaiheessa koskee vain tekstiilituotteita, mutta nähtävissä on, että tuotteiden hävityskielto laajenee jossain vaiheessa mm. sähkölaitteisiin

Mitä tuotteita kiello koskee?

- Tuotteet esitely asetuksen liitteessä (seuraavassa kalvossa)
- Luokat otettu tariffi- ja tilastonimikkeistöstä

1. Vaatteet ja vaatetustarvikkeet
2. Hatut ja muut päähineet
3. Jalkineet

Tavaran koodit ja kuvaukset on otettu tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja asetuksen (ETY) N:o 2658/87 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta ja sen liitteessä I olevasta yhdistetystä nimikkeistöstä sen 28 päivänä kesäkuuta 2024 voimassa olevassa versiossa.

Tavaran koodi	Kuvaus
1. Vaatteet ja vaateustarvikkeet	
4203	Vaatteet ja vaateustarvikkeet nahasta tai tekonahasta
61	Vaatteet ja vaateustarvikkeet, neulosta
62	Vaatteet ja vaateustarvikkeet, muuta kuin neulosta
6504	Hatut ja muut päähineet, palmikoidut tai valmistetut kokoamalla mitä ainetta tahansa olevista kaistaleista, myös vuoratut ja somistetut
6505	Hatut ja muut päähineet, neulotut tai virkatut tai neuloksesta, pitsistä, pitsikankaasta, huovasta tai muusta tekstiilimetritavarasta (ei kuitenkaan kaistaleista) tehdyt, myös vuoratut ja somistetut; mitä tahansa ainetta olevat hiusverkot, myös vuoratut ja somistetut
2. Jalkineet	
6401	Vedenpitävät jalkineet, joiden ulkopohjat ja päälliset ovat kumia tai muovia ja joiden päällisiä ei ole kiinnitetty pohjaan eikä koottu ompelemalla, niittaamalla, naulaamalla, ruuvaamalla, tapittamalla tai niiden kaltaisella menetelmällä
6402	Muut jalkineet, joiden ulkopohjat ja päälliset ovat kumia tai muovia
6403	Jalkineet, joiden ulkopohjat ovat kumia, muovia, nahkaa tai tekonahkaa ja päälliset nahkaa
6404	Jalkineet, joiden ulkopohjat ovat kumia, muovia, nahkaa tai tekonahkaa ja päälliset tekstiiliainetta
6405	Muut jalkineet

Ketä kiello koskee?

- Mikroyritykset ja pienet yritykset ovat soveltamisalan ulkopuolella
 - Mikro: palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.
 - Pieni: palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa.
- Keskisuuret yritykset, pidempi siirtymäaika
 - palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.
- Suuremmat yritykset

Kynnysarvot (2 artikla)

Yritysluokka	Henkilöstö- määrä: vuosityöyksikkö	Vuotuinen liikevaihto	Tilikauden taseen loppusumma
Suuri	≥ 250	> 50 milj. euroa	> 43 milj. euroa
		↔ tai	↔ ja
Keskisuuri	< 250	≤ 50 milj. euroa	≤ 43 milj. euroa
			↔ tai
Pieni	< 50	≤ 10 milj. euroa	≤ 10 milj. euroa
			↔ tai
Mikroyritys	< 10	≤ 2 milj. euroa	≤ 2 milj. euroa
			↔ tai

Koska astuu voimaan?

- Myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittäminen kielletään suurilta yrityksiltä 19.7.2026
- Keskisuuria yrityksiä kielto koskee alkaen 19.7.2030
- Ei sovelleta mikroyrityksiin eikä pieniin yrityksiin
 - Tavaroiden siirtäminen pienten yritysten hävitettäväksi on kielletty!

Mitä tarkoittaa käytännössä?

- Talouden toimijoiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joiden voidaan kohtuudella olettaa estävän tarpeen hävittää myymättä jääneitä kulutustuotteita
- Käytännössä vaatimukset on kahdenlaisia
 1. Ei saa hävittää
 2. Pitää toimittaa tietoja
- Tuotteita voi kuitenkin hävittää, jos kyseessä on jokin asetuksen mainitsemista poikkeuksista, kuten:
 - terveys-, hygieni- ja turvallisuussyyt;
 - tuotteissa on vaurioita joita ei voi korjata kustannustehokkaasti;
 - lahjoitettavaksi tarjottuja tuotteita ei oteta vastaan;
 - tuotteet eivät sovellu uudelleenkäyttöön valmisteluun tai uudelleenvalmistukseen;
 - tuotteet eivät kelpaa myyntiin teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisen vuoksi, mukaan lukien tuotevääreennökset;
 - hävittäminen on vaihtoehto, jolla on vähiten kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Mitä tietoja pitää toimittaa?

Talouden toimijoiden, jotka poistavat käytöstä myymättä jääneitä kulutustuotteita suoraan tai joiden puolesta poistetaan käytöstä myymättä jääneitä kulutustuotteita, on ilmoitettava

- käytöstä poistettujen myymättä jääneiden kulutustuotteiden määrä ja paino vuotta kohden eriteltynä tuotetyypeittäin tai -luokittain;
- perusteet tuotteiden käytöstä poistamiselle ja tarvittaessa 25 artiklan 5 kohdan mukainen asiaankuuluva poikkeus;
- niiden käytöstä poistettujen tuotteiden osuus, jotka on toimitettu suoraan tai kolmannen osapuolen välityksellä kuhunkin seuraavista käsittelyistä: uudelleenkäyttöön valmistelu, mukaan lukien kunnostus ja uudelleenvalmistus, kierrätys, muu hyödyntäminen, kuten energiana hyödyntäminen, ja loppukäsittely direktiivin 2008/98/EY 4 artiklassa määritellyn jätehierarkian mukaisesti;
- toteutetut ja suunnitellut toimenpiteet myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittämisen estämiseksi.

Muita vaatimuksia annettaville tiedoille

- Tietojen pitää olla helposti saatavilla julkisesti, kuten yrityksen nettisivulla
- Tiedot tulee ilmoittaa vuosittain
 - Niihin on sisällytettävä edeltävän tilikauden aikana käytöstä poistetut myymättä jääneet kulutustuotteet
- Tiedot pitää pyydettäessä toimittaa markkinavalvontaviranomaiselle
 - Kansallista lakia ei ole vielä säädetty, mutta oletettavasti Tukes
- Komissio antaa vielä tarkemman asetuksen tietojen antamisesta
 - Julkaistaan viimeistään 19.7.2025
 - Tietojen ilmoittamiseen liittyvät yksityiskohdat ja siinä käytettävä muoto, mukaan lukien tuotetyyppien tai -luokkien rajaaminen ja se, miten nämä tiedot on todennettava.

Komissio kerää ja julkaisee tietoja

- Komissio julkaisee verkkosivustollaan viimeistään 19 päivänä heinäkuuta 2027 ja sen jälkeen 36 kuukauden välein kootut tiedot myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittämisestä, mukaan lukien seuraavat tiedot:
 - a) myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittämisen yleisyys tiettyjen ryhmien osalta vuosittain talouden toimijoiden 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoittamien tietojen perusteella;
 - b) myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittämisestä aiheutuvat suhteelliset ympäristövaikutukset kunkin tuoteryhmän osalta.

Lisäksi tulossa tekstiilien tuottajavastuu?

Käytöstä poistettujen tekstiilien keräys ja kierrätys voi tulla kuntien sijaan yritysten vastuulle, samaan tapaan kuin on elektroniikkaromun kohdalla.

Vaatekaupan olisi tällöin vastaanotettava myymänsä vaatteet takaisin, kun kuluttaja poistaa ne käytöstä.

<https://www.stjm.fi/vaikuttaminen/eu-vaikuttaminen/tekstiilien-tuottajavastuu-epr/>

Pirkanmaan ELY-keskuksen webinaari 10.10.:

[Tuottajavastuu haltuun: Näin hoidat lakisääteisen velvollisuuden -webinaari - Tuottajavastuu - ELY-keskus](#)

Kiitos mielenkiinnosta!

Lisäkysymykset:
ekosuunnittelu@tukes.fi